Aan
De gemeenteraad van Zoetermeer

Van
Het college/Wethouder Iedema

Onderwerp
Raadsmemo Bezuinigings- en dekkingsvoorstellen 2026

Zaakid
2025-030593

Datum
13 maart 2025

Bijlagen
2

1. Inleiding

In het memo Presidium Vervolgproces bezuinigingen 2026 is een voorstel gedaan over de wijze waarop de raad actief bij het bezuinigingsproces wordt betrokken. Dit betreft een extra stap ten opzichte van het reguliere proces binnen de planning en control cyclus van de gemeente Zoetermeer. Dit memo geeft een voorlopige richting aan de maatregelen die het college overweegt. Het doel hiervan is om de raad nader te informeren en een eerste richting te laten bepalen, zodat het college dit bij de voorbereiding op de Perspectiefnota 2026 kan meenemen. Uitgangspunt hierbij is een structureel en reëel sluitende begroting voor het jaar 2026 binnen de financiële spelregels van de toezichthouder.

Het college blijft ondertussen actief zoeken naar verdere besparingsmogelijkheden, manieren om efficiënter (samen) te werken en tijdelijke investeringen die op langere termijn tot besparingen kunnen leiden. Deze inspanningen worden meegenomen in de voorbereiding op de Perspectiefnota 2026.

2. Omvang bezuinigingen conform advies VNG: “Hoop op het beste, maar bereid je voor op het slechtste”

De omvang van het totaal te bezuinigen bedrag is onder andere afhankelijk van de mate waarin er extra rijksmiddelen beschikbaar worden gesteld. Daarover bestaat nog steeds geen duidelijkheid. Op dit moment vinden er gesprekken plaats tussen het kabinet en de VNG over onder andere de opvolging van het rapport 'Groeipijn' van de commissie Van Ark. Hierdoor blijft er onzekerheid bestaan over de daadwerkelijke omvang van de benodigde bezuinigingen. Het college volgt de uitkomsten van deze gesprekken nauwlettend en past waar nodig de voorstellen aan om zo goed mogelijk in te spelen op de financiële situatie. Naar verwachting wordt dit pas helder op het moment dat het kabinet de Voorjaarsnota 2025 uitbrengt (mei 2025). Om deze reden heeft het college ervoor gekozen om te werken met verschillende scenario's.

1. scenario 1: “hopen op het beste” met als aanname dat sprake is van extra rijksmiddelen (compensatie) van € 10 mln.;
2. scenario 2: waarbij de aanname is dat € 3 mln. extra rijksmiddelen beschikbaar wordt gesteld;
3. scenario 3: “bereid je voor op het slechtste”: er komt geen extra geld van het rijk.

De omvang van de benodigde bezuinigingen is dus afhankelijk van welk scenario zich uiteindelijk voordoet.

Financieel perspectief op hoofdlijn
De volgende tabel toont het financieel perspectief voor het jaar 2026 in 3 scenario's:

bedragen * € 1.000

	Financiëel perspectief op hoofdlijn				
	Omschrijving	**2025**	**2026**	**2026**	**2026**
			Scenario 1	**Scenario 2**	**Scenario 3**
1	**Progr.begr. 2025-2028**	-10.306	-31.352	-31.352	-31.352
2	Raadsbesluiten tot en met april 2025	-350	164	164	164
3	Mutaties TB1:				
	- septembercirculaire 2024	1.700	3.700	3.700	3.700
	- overige mutaties	pm	pm	pm	pm
4	Algemene uitkering (scenario's)		10.000	3.000	0
	Financieel perspectief 2026	-8.955	-17.488	-24.488	-27.488
	waarvan incidenteel	-12.212	-1.924	-1.924	-1.924
	waarvan structureel	**3.257**	**-15.564**	**-22.564**	**-25.564**

Op basis van de geschetste scenario's bedraagt de bezuinigingsopgave voor 2026 als volgt:

- scenario 1: "hopen op het beste" een structureel tekort van ongeveer € 15,5 mln.
- scenario 2: een structureel tekort van ongeveer € 22,5 mln.
- scenario 3: "bereid je voor op het slechtste": een structureel tekort van ongeveer € 25,5 mln.

3. Toelichting bezuinigings- en dekkingsvoorstellen 2026 (bijlage 1)
Naar aanleiding van de scenario's is gekeken naar bezuinigings- en dekkingsvoorstellen waarbij gebruik is gemaakt van de in april 2024 gepresenteerde Inventarisatienota.

De afzonderlijke bijlage bevat nader uitgewerkte bezuinigings- en dekkingsvoorstellen volgens een bepaald format. De nummers van de voorstellen komen overeen met het nummer van de eerder gepresenteerde Inventarisatienota. Verder zijn er aanvullend nog zes nieuwe maatregelen opgenomen: nummers 318 t/m 323.

Voor elk scenario heeft het college een *voorlopig voorstel* voor een bezuinigingspakket samengesteld:
- pakket 1 is van toepassing als scenario 1 zich voordoet oftewel de gunstigste situatie en omvat het minst omvangrijke bezuinigingsbedrag van € 18,9 mln.;
- pakket 2 is gekoppeld aan scenario 2 en behelst de midden variant met een bezuinigingsomvang van € 25,1 mln.
- pakket 3 is van toepassing als scenario 3 optreedt oftewel de slechtste situatie en vraagt om de maximale variant met een bezuinigingsbedrag van € 31,4 mln.

In aanvulling hierop presenteert het college nog pakket met alternatieve maatregelen. Dit pakket bestaat uit extra bezuinigings- en dekkingsmogelijkheden ter hoogte van ruim € 3,4 mln. waaruit de raad desgewenst alternatieve keuzes kan maken.

Keuzemogelijkheden raad
In feite is sprake van een modulair pakket van voorstellen. Modulair houdt in dat keuzes kunnen worden gemaakt uit alle pakketten om tot een definitief pakket te komen. Bij de voorgestelde indeling in de verschillende pakketten geldt dat er sprake is van een oplopende impact op doelgroepen, maatschappelijke effecten, risico's en stapeleffecten. Hierbij is rekening gehouden met de door de raad aangenomen moties:

- 2406-12 – Geen lastenverzwaring voor onze inwoners
- 2406-36 – Stapeleffect bij kwetsbare doelgroepen
- 2406-44 – Bestaanszekerheid behouden

Als voorbeeld kan worden genoemd: "nummer 311: verlagen van de prijsindexatie". Dit betreft een eenvoudig te realiseren financieel technische maatregel, maar dit heeft een cumulerend effect op verschillende andere inhoudelijke maatregelen, zoals subsidies, verbonden partijen enz. Om deze reden is er voor gekozen om deze maatregel pas op te nemen in pakket 3 dat uitgaat van de slechtste financiële situatie.

Indien scenario 1 zich openbaart, kan de raad indien gewenst (de omvang van) maatregelen uit pakket 1 wisselen met die uit pakket 2 of 3. Als scenario 3 optreedt, kunnen eventueel de alternatieve maatregelen worden gekozen. Los daarvan kan de raad uiteraard ook zelf alternatieve voorstellen doen en daarbij gebruik maken van de mogelijkheden uit de Inventarisatienota.

Samenvatting maatregelen gecategoriseerd
De volgende tabel toont een samenvatting van de voorgestelde mogelijke bezuinigingspakketten ingedeeld naar verschillende categorieën:

Categorie maatregel	Pakket 1	Pakket 2	Pakket 3	* € 1.000 Alternatieve maatregelen
Financieel technisch	12.790	16.740	20.440	-
Bedrijfsvoering/apparaatskosten	2.000	2.600	3.202	-
Verbonden partijen	1.500	1.500	1.500	-
Heffingen	480	830	1.180	-
Leges	243	264	305	-
Subsidies	746	746	1.155	-
Maatschappelijke voorzieningen	391	901	1.481	1.155
Dienstverlening	331	356	383	562
Openbare ruimte	276	950	1.541	207
Duurzaamheid	125	175	250	-
Veiligheid	0	0	0	500
Overige inkomsten	0	0	0	950
	18.882	**25.061**	**31.437**	**3.374**

In bijlage 1 is een totaaloverzicht opgenomen van de meerjarige effecten van de maatregelen per pakket.

4. Vervolgproces richting Perspectiefnota

Thema-avond bezuinigings- en dekkingsmogelijkheden (beeldvormend)
In navolging van de in april 2024 gepresenteerde Inventarisatienota bezuinigings- en dekkingsmogelijkheden stelt het college een pakket met voldoende maatregelen voor om de begroting 2026 sluitend te kunnen aanbieden, met daarin ruimte voor keuzemogelijkheden voor de raad.

Dinsdag 1 april 2025 van 19.30 – 22.00 uur is een thema-avond over de voorgestelde bezuinigings- en dekkingsmogelijkheden 2026 gepland. Tijdens deze bijeenkomst is ambtelijke ondersteuning aanwezig voor een nadere toelichting en kunnen raadsleden technische vragen stellen.

Raadsdebat richtinggevende uitspraken (opiniërend)
Voorts wordt de raad tijdens het raadsdebat op 7 april a.s. in de gelegenheid gesteld om richtinggevende uitspraken te doen naar aanleiding van het door het college gepresenteerde maatregelenpakket. *Maandagavond 7 april 2025* staat hiervoor een raadsdebat gepland. Het college kan uitspraken van de raad of eventuele moties verwerken in de Perspectiefnota 2026 ter voorbereiding op het voorjaarsdebat op 30 juni 2025.

Voor technische vragen kunt u zich wenden tot:
Naam : Marcel Schippers
Telefoon : +31793469269
E-mailadres : h.m.schippers@zoetermeer.nl

gemeente Zoetermeer

Bijlage 1. bezuinigingspakketten per scenario

Pakket 1

Dit pakket is van toepassing als scenario 1 zich voordoet oftewel de gunstigste situatie en omvat het minst omvangrijke bezuinigingsbedrag van € 18,9 mln. in 2026.

bedragen * € 1.000

		Pakket 1	Financiëel perspectief op hoofdlijn	MJB 2026-2029			
Progr	Categorie	Nummer	Omschrijving	2026	2027	2028	2029
3	Financieel technisch	105	Vervangingsinvesteringen kapitaliseren	6.000	6.000	6.000	6.000
ovh	Financieel technisch	301	Dotatie algemene reserve	290	290	290	290
OAD	Financieel technisch	317	Inzet surplus algemene reserve	5.000	pm	pm	pm
div	Financieel technisch	113, 126, 127, 309, 310	Realistische investeringsplanning	1.500	pm	pm	pm
ovh	Bedrijfsvoering/apparaatskosten	234, 264, 293, 295	Verlagen personeelsgerelateerde kosten	100	100	100	100
ovh	Bedrijfsvoering/apparaatskosten	280	Verlagen ICT	150	150	150	150
div	Bedrijfsvoering/apparaatskosten	320	Verlaging inhuur (organisatiebreed)	250	250	250	250
div	Bedrijfsvoering/apparaatskosten	322	Ramingssystematiek (p-max-1)	1.500	1.500	1.500	1.500
div	Verbonden partijen	5, 27, 157, 167	Verbonden partijen	1.500	1.500	1.500	1.500
3	Heffingen	102a	Kostendekkendheid afvalstoffenheffing	350	350	350	350
3	Heffingen	102b	Kostendekkendheid rioolheffing	130	130	130	130
6	Leges	202a	Kostendekkendheid leges omgevingsvergunning	200	200	200	200
6	Leges	202b	Kostendekkendheid leges huwelijken en scans	43	43	43	43
6	Leges	202c	Kostendekkendheid overige leges	pm	pm	pm	pm
2	Subsidies	318a	Besparing subsidies Sociaal Domein (Wmo/Welzijn)	234	234	234	234
1	Subsidies	318b	Besparing subsidies Onderwijs	262	193	224	254
2	Subsidies	318c	Besparing subsidies jeugd	250	250	250	250
2	Maatschappelijke voorzieningen	43/44	Individuele voorzieningen (WMO/HH)	250	250	250	250
2	Maatschappelijke voorzieningen	47	Vrijwilligerswaardering	20	20	20	20
4	Maatschappelijke voorzieningen	118	Zwemvergoeding	121	121	121	121
1	Dienstverlening	1 en 3	Economie, werkbudget en capaciteit	150	150	150	150
6	Dienstverlening	174, 192	Dienstverlening publieksbalies	50	50	50	50
6	Dienstverlening	179	Verkiezingen	84	84	84	84
ovh	Dienstverlening	237	Citymarketing	47	47	47	47
3	Openbare ruimte	81a	Zwerfvuil ruimen beperken, exclusier winkelcentra	35	35	35	35
3	Openbare ruimte	81b	Versoberen beheer openbare ruimte	45	45	45	45
3	Openbare ruimte	84a	Beperken herstelwerkzaamheden openbare ruimte	53	53	53	53
3	Openbare ruimte	84b	Verlagen budget tijdelijke kwaliteitsimpuls	100			
3	Openbare ruimte	97	Stoppen met het organiseren van adoptiegroen	28	56	84	112
3	Openbare ruimte	98	Beperken van het nemen van verkeersmaatregelen	15	15	15	15
3	Duurzaamheid	76	Verlagen werkbudget energietransitie	63	63	63	63
3	Duurzaamheid	78	Groenprojecten	63	63	63	63
	Totaal pakket 1			**18.882**	**12.241**	**12.300**	**12.358**

Indien de maatregelen in dit scenario worden toegepast, geeft dit het volgende effect op het financieel perspectief:

bedragen * € 1.000

	Financiëel perspectief op hoofdlijn				
	Omschrijving	**2026**	**2027**	**2028**	**2029**
1	**Progr.begr. 2025-2028**	-31.352	-32.893	-39.159	-42.832
2	Raadsbesluiten tot en met april 2025	164	-9	-79	-18
3	Mutaties TB1:				
	- septembercirculaire 2024	3.700	4.600	4.900	4.900
	- overige mutaties	pm	pm	pm	pm
4	Algemene uitkering (scenario's)	10.000	10.000	10.000	10.000
	Progr.begr. 2026-2029 excl. dekking	-17.488	-18.302	-24.338	-27.950
5	Bezuinigingsmaatregelen	18.882	12.241	12.300	12.358
	Progr.begr. 2026-2029	1.394	-6.061	-12.038	-15.592
	waarvan incidenteel	-1.924	-788	-206	
	waarvan structureel	3.318	-5.273	-11.832	

gemeente Zoetermeer

Pakket 2

Dit pakket is van toepassing als scenario 2 zich voordoet. In dit scenario worden alle maatregelen uit pakket 1 voorgesteld (€ 18,9 mln.) en aanvullend hierop de onderstaande voorstellen uit pakket 2 van afgerond € 6,2 mln. Dit resulteert in een totale bezuinigingsomvang van € 25,1 mln. in 2026.

bedragen * € 1.000

		Pakket 2	Financiëel perspectief op hoofdlijn	MJB 2026-2029			
Progr	Categorie	Nummer	Omschrijving	2026	2027	2028	2029
ovh	Financieel technisch	302	Systematiek overheadtoerekening aan projecten	1.000	1000	1000	1000
OAD	Financieel technisch	317	Inzet surplus algemene reserve	2.500			
div	Financieel technisch	113, 126, 127, 309, 310	Realistische investeringsplanning	450	450	450	450
ovh	Bedrijfsvoering/apparaatskosten	234, 264, 293, 295	Verlagen personeelsgerelateerde kosten	50	50	50	50
ovh	Bedrijfsvoering/apparaatskosten	280	Verlagen ICT	50	50	50	50
div	Bedrijfsvoering/apparaatskosten	321	Verlagen formatie met 1% van formatiebudget	500	500	500	500
3	Heffingen	102a	Kostendekkendheid afvalstoffenheffing	350	350	350	350
6	Leges	202b	Kostendekkendheid leges huwelijken en scans	21	21	21	21
2	Maatschappelijke voorzieningen	43/44	Individuele voorzieningen (WMO/HH)	250	250	250	250
2	Maatschappelijke voorzieningen	53	Mantelzorgwaardering	260	260	260	260
6	Dienstverlening	174, 192	Dienstverlening publieksbalies	25	25	25	25
3	Openbare ruimte	81a	Zwerfvuil ruimen beperken, exclusier winkelcentra	70	70	70	70
3	Openbare ruimte	81b	Versoberen beheer openbare ruimte	90	90	90	90
3	Openbare ruimte	84a	Beperken herstelwerkzaamheden openbare ruimte	106	106	106	106
3	Openbare ruimte	84b	Verlagen budget tijdelijke kwaliteitsimpuls	200			
3	Openbare ruimte	98	Beperken van het nemen van verkeersmaatregelen	30	30	30	30
3	Openbare ruimte	99	Fietsenstallingen	128	128	128	128
3	Openbare ruimte	100	Opheffen bezoekersregeling	50	50	50	50
3	Duurzaamheid	76	Verlagen werkbudget energietransitie	25	25	25	25
3	Duurzaamheid	78	Groenprojecten	25	25	25	25
	Totaal pakket 2			**6.180**	**3.480**	**3.480**	**3.480**

Indien de maatregelen in dit scenario worden toegepast geeft dit het volgende effect op het financieel perspectief:

bedragen * € 1.000

	Financiëel perspectief op hoofdlijn				
	Omschrijving	**2026**	**2027**	**2028**	**2029**
1	**Progr.begr. 2025-2028**	-31.352	-32.893	-39.159	-42.832
2	Raadsbesluiten tot en met april 2025	164	-9	-79	-18
3	Mutaties TB1:				
	- septembercirculaire 2024	3.700	4.600	4.900	4.900
	- overige mutaties	pm	pm	pm	pm
4	Algemene uitkering (scenario's)	3.000	3.000	3.000	3.000
	Progr.begr. 2026-2029 excl. dekking	-24.488	-25.302	-31.338	-34.950
5	Bezuinigingsmaatregelen	25.061	15.721	15.780	15.838
	Progr.begr. 2026-2029	573	-9.581	-15.559	-19.113
	waarvan incidenteel	-1.924	-788	-206	
	waarvan structureel	2.497	-8.793	-15.353	

gemeente Zoetermeer

Pakket 3

Dit pakket is van toepassing als scenario 3 optreedt oftewel de slechtste situatie en vraagt om de maximale variant. In dit scenario worden alle maatregelen uit pakket 1 en pakket 2 voorgesteld (€ 25,1 mln.) en aanvullend hierop de onderstaande voorstellen uit pakket 3 van ongeveer € 6,3 mln. Dit resulteert in een totale bezuinigingsomvang van € 31,4 mln. in 2026.

bedragen * € 1.000

		Pakket 3	Financiëel perspectief op hoofdlijn	MJB 2026-2029			
Progr	Categorie	Nummer	Omschrijving	2026	2027	2028	2029
3	Financieel technisch	105	Vervangingsinvesteringen kapitaliseren	200	200	100	-100
OAD	Financieel technisch	310-315	Verlagen dotatie reserve ZM2040	500	500		
OAD	Financieel technisch	311	Verlagen prijsindexatie	500	500	500	500
OAD	Financieel technisch	317	Inzet surplus algemene reserve	2.500			
ovh	Bedrijfsvoering/apparaatskosten	234, 264, 293, 295	Verlagen personeelsgerelateerde kosten	65	65	65	65
ovh	Bedrijfsvoering/apparaatskosten	280	Verlagen ICT	37	37	37	37
div	Bedrijfsvoering/apparaatskosten	321	Verlagen formatie met 1% van formatiebudget	500	500	500	500
3	Heffingen	102a	Kostendekkendheid afvalstoffenheffing	350	350	350	350
3	Leges	202b	Kostendekkendheid leges huwelijken en scans	41	41	41	41
2	Subsidies	318a	Besparing subsidies Sociaal Domein (Wmo/Welzijn)	209	209	209	209
4	Subsidies	318d	Besparing subsidies cultuur	200	400	600	800
2	Maatschappelijke voorzieningen	43/44	Individuele voorzieningen (WMO/HH)	250	250	250	250
2	Maatschappelijke voorzieningen	47	Vrijwilligerswaardering	50	50	50	50
2	Maatschappelijke voorzieningen	51/52	Toegankelijkheidsraad	150	110	110	110
2	Maatschappelijke voorzieningen	53	Mantelzorgwaardering	130	130	130	130
4	Maatschappelijke voorzieningen	141	Percentageregel. beeldende kunst openbare ruimte			152	152
6	Dienstverlening	174, 192	Dienstverlening publieksbalies	27	27	27	27
3	Openbare ruimte	81a	Zwerfvuil ruimen beperken, exclusier winkelcentra	70	70	70	70
3	Openbare ruimte	81b	Versoberen beheer openbare ruimte	90	90	90	90
3	Openbare ruimte	84a	Beperken herstelwerkzaamheden openbare ruimte	106	106	106	106
3	Openbare ruimte	84b	Verlagen budget tijdelijke kwaliteitsimpuls	200			
3	Openbare ruimte	98	Beperken van het nemen van verkeersmaatregelen	30	30	30	30
3	Openbare ruimte	99	Fietsenstallingen	95	95	95	95
3	Duurzaamheid	76	Verlagen werkbudget energietransitie	38	38	38	38
3	Duurzaamheid	78	Groenprojecten	38	38	38	38
	Totaal pakket 3			**6.376**	**3.836**	**3.588**	**3.588**

Indien de maatregelen in dit scenario worden toegepast geeft dit het volgende effect op het financieel perspectief:

bedragen * € 1.000

	Financiëel perspectief op hoofdlijn				
	Omschrijving	**2026**	**2027**	**2028**	**2029**
1	**Progr.begr. 2025-2028**	-31.352	-32.893	-39.159	-42.832
2	Raadsbesluiten tot en met april 2025	164	-9	-79	-18
3	Mutaties TB1:				
	- septembercirculaire 2024	3.700	4.600	4.900	4.900
	- overige mutaties	pm	pm	pm	pm
4	Algemene uitkering (scenario's)	pm	pm	pm	pm
	Progr.begr. 2026-2029 excl. dekking	-27.488	-28.302	-34.338	-37.950
5	Bezuinigingsmaatregelen	31.437	19.556	19.367	19.425
	Progr.begr. 2026-2029	3.949	-8.746	-14.971	-18.525
	waarvan incidenteel	-1.924	-788	-206	
	waarvan structureel	5.873	-7.958	-14.765	

gemeente Zoetermeer

Alternatieve maatregelen

In aanvulling hierop presenteert het college nog een pakket met alternatieve maatregelen. Dit pakket bestaat uit extra bezuinigings- en dekkingsmogelijkheden ter hoogte van circa € 3,4 mln. in 2026 waaruit de raad desgewenst alternatieve keuzes kan maken.

bedragen * € 1.000

		Alternatieve maatregelen	Financiëel perspectief op hoofdlijn	MJB 2026-2029			
Progr	Categorie	Nummer	Omschrijving	2026	2027	2028	2029
1	Maatschappelijke voorzieningen	31-36	Bijzondere bijstand/kwijtschelding	1.000	1000	1000	1000
4	Dienstverlening	115-116	Terugdraaien huurverlaging Vastgoed	562	750	750	750
4	Maatschappelijke voorzieningen	120, 122, 124	Sportbeleid/evenementen	75	150	150	150
4	Maatschappelijke voorzieningen	147-151	Stadsboerderijen, wijk en schooltuinen verminderen	80	100	285	285
5	Veiligheid	165	Handhaving	250	250	250	250
7	Openbare ruimte	208	Schrappen budget Landschapstafel (buitengebieden)	104	104	104	104
7	Openbare ruimte	209	Stoppen samenwerkingsverband Onderhoud Bentwoud	103	103	103	103
OAD	Overige inkomsten	304, 305	OZB 2,5%	1.000	1000	1000	1000
OAD	Overige inkomsten	307	Hondenbelasting	-50	100	200	300
5	Veiligheid	323	Ondermijning/radicalisering	250	250	250	250
	Totaal alternatieve maatregelen			**3.374**	**3.807**	**4.092**	**4.192**